

IZVJEŠĆE O RADU ZA 2001. GODINU

I. REDOVITA DJELATNOST

1. DJELATNICI

U Prijedlogu programa za 2001. godinu obrazložena je potreba za 10 djelatnika (1 bibliotekar, 2 kustosa, 2 muzejska tehničara, 2 knjižničara, 1 fotograf, 2 spremačice), no kako je i dalje na snazi zabrana upošljavanja novih djelatnika, niti u 2001. godini Muzej nije dobio odobrenje za upošljavanje novih.

2. RESTAURACIJA I ZAŠTITA PREDMETA

U 2001. godini Ministarstvo kulture izdvojilo je =250.000,00 kn za restauraciju, što značajno premašuje sredstva iz ranijih godina. Manji dio sredstava uložio je i Muzej Slavonije (fumigacija, uvezi novina i manji zahvati).

Restaurirani predmeti dovršeni u 2001. godini su:

1. Umjetnički obrt:

- Klečeći anđel, 18. st. drvena oltarna plastika,
- Vaze s poklopcem - 2 kom., Dresden, prva polovica 18. st., drvo, tehnika "chinoiserie",
- Paravan sa slikom Slavka Tomerlina, 1919. god.

2. Povijesni odjel:

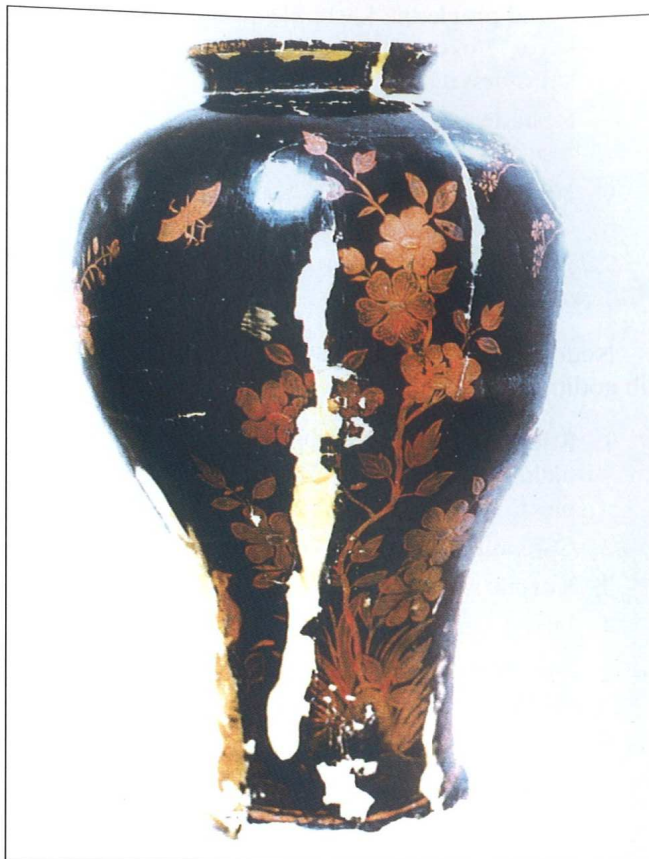
- "Dvije slike" (nekad dijelovi zastava), dvostrano oslikane, jednu potpisao poznati osječki slikar iz sredine 19. st. Franjo Pfaltz,
- Tri drvene streljačke mete iz 1832. godine.

3. Etnografski odjel:

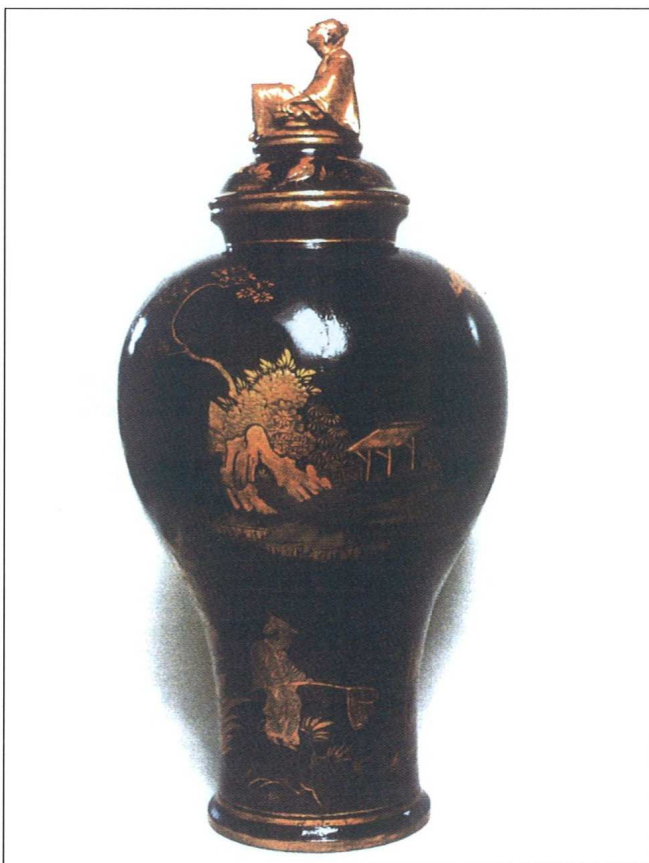
- Četiri rubine i gaće plus vezenka mala muška iz baranjskih sela Luč, Branjin Vrh i Baranjsko Petrovo Selo,
- Tri oslikane škrinje (dvije signirane 1841. i 1842. god.),
- Jaspremka iz Gajića.

Predano na restauraciju u 2001. godini:

1. Drvena škrinja bogato ukrašena pozlatom, Italija, 17. st.,
2. Relikvijar, Francuska, 18. st., Louis XVI., drvo, pozlata,
3. Klecalo, Italija, stil kasne renesanse, drvo, intarzija bjelokost,
4. Veliki plan grada Osijeka iz 1786. godine (219 x 211 cm), prvi višebojni rukom slikani plan svih dijelova grada Osijeka,

Sl. 5 Drvena vaza, Dresden, prva polovica 18. st. - u tijeku restauracije

Sl. 6 Drvena vaza, Dresden, prva polovica 18. st. - nakon restauracije

- Atlas Vukovarskog vlastelinstva iz 1733. godine (95 x 69 cm), rukom izrađeni atlas u boji, koji pored pregledne karte Slavonije i Srijema sadrži kartu Vukovarskog vlastelinstva, odnosno 34 katastarske karte naselja i okolnih područja.

Restauracija je ujedno i priprema za tiskanje reprintsa (Gradski muzej Vukovar).

- Mapa veduta "CAMPAIGN ON THE DANUBE.A.D. 1683",
- Dva kobilaša ukrašena urezanim geometrijskim ornamentom.

Nedovršeni predmeti, predani na restauraciju rani-
jih godina:

- Kućni oltarić iz prve polovice 17. st., Italija, drvo, bjelokost, poludrago kamenje; ulje na bakrenoj ploči,
- Oslikani drveni ormar, Austrija, 1850. god.,
- Korpus raspela, 18. st., drvo,
- Drveno poprsje sveca s biskupskom kapom,
- Salonska garnitura (stol i tri stolice), empir; drvo, bjelokost,
- Tri drvene zdjelice, drvo, tehnika "chinoiserie",
- Lepeza, Japan; drvo, lak,
- Ukrasna kutijica, kornjačevina, portret-minijatura na bjelokosti, signirano (početak 19. st.),
- Zastava osječkog ceha mesara iz 1820. god.,
- Nekoliko komada suncobrana i lepeza.

Zbirka pisanih strojeva je očišćena i predmeti su stavljeni uglavnom u funkciju.

Nastavljeno je redovito uvezivanje novijih izdanja novina.

Posebice treba istaknuti da je nakon dužeg vremena obavljeno uništavanje štetočina u drvetu (fumigacija), prilikom kojeg je tretiran veći broj predmeta Etnografskog odjela, Odjela umjetničkog obrta, Povijesnog odjela i Tehničkog odjela.

Preparatorska radionica Muzeja Slavonije najvećim dijelom je radila na obradi metalnih predmeta s lokaliteta Zmajevac, odnosno za potrebe izložbe "Ružica grad", te za potrebe Numizmatičkog odjela i Odjela umjetničkog obrta.

Obradeno je 642 predmeta, a izvršeno je cca 250 fotografskih snimanja.

3. SNIMANJE MUZEJSKE GRAĐE

Muzej je iz vlastitih sredstava izdvojio =29.320,00 kn za ove potrebe.

Video kamerom snimaju se svi važniji događaji, kao

i arheološka iskopavanja, etnografska i prirodoslovna istraživanja i sl.

Za potrebe službenih evidencija nabavljena je oprema za snimanje digitalnom kamerom, scaniranje i printanje, odnosno pohranjivanje na CD.

Za snimanje prirodoslovnih uzoraka kupljen je digitalni mikro i makro fotografski sustav, koji zapravo omogućava snimanje uvećanih uzoraka.

4. REDOVITA IZDAVAČKA DJELATNOST

Tiskan je i promoviran Osječki zbornik 24/25 uz koji su tiskani i separati.

5. ARHEOLOŠKA ISKOPAVANJA

Ministarstvo kulture je i u 2001. godini nastavilo financirati redovita arheološka iskopavanja u Zmajevcu i pokraj Čepina, za što je ukupno izdvojeno =200.000,00 kn. Pored vrlo čestih nadzora nad građevinskim iskopinama u zaštićenim arheološkim zonama, posebice treba izdvojiti početak arheološkog nadzora na lokaciji budućeg Studentskog doma u Osijeku (prostor između Ulice kralja Petra Svačića i Vukovarske ulice), koja će se nastaviti i u 2002. godini, a značajna su jer obuhvaćaju veliku površinu do sada neistraženog rubnog područja rimske Murse i prvi puta se koristi tehnika snimanja podzemlja pomoću magnetske rezonancije!

Nastavljena su, odnosno dovršena je I. faza nadzornog arheološkog iskopavanja na lokaciji budućeg crkvenog kompleksa u Aljmašu.

Ovdje treba posebice istaknuti i upozoriti na problem kontinuiranog pljačkanja arheoloških lokaliteta od strane sada već izvrsno opremljenih sakupljača i preprodavača

Redovita arheološka iskopavanja:

a) Rimsko groblje u Zmajevcu

Istraživanje ovog lokaliteta ušlo je već u treću godinu kada je istražen daleko najveći broj grobova s nizom izuzetnih nalaza iz kasnoantičkog razdoblja - IV. st. (velik broj cjelovitih staklenih čaša i keramičkih posuda, ukrasnih brončanih, zlatnih i srebrnih predmeta, koštanih češljeva i dr.).

b) Čepin-Ovčara ("Tursko groblje")

Već petu godinu nastavljaju se istraživanja na višeslojnom arheološkom lokalitetu u blizini Osijeka. Pored nalaza iz prapovijesnog razdoblja najbrojniji su predmeti iz tzv. bjelobrdske kulture (10.-12. st.), a pored ostataka sakralnih objekata zidanih u više faza, treba izdvojiti velik broj srednjovjekovnih grobova datiranih novčićima i prilozima u 12., 13. i 14. st.

Sl. 7 Rimsko groblje u Zmajevcu, arheološko iskopavanje 2001. god. - pogled na lokalitet

Sl. 8 Čepin-Ovčara ("Tursko groblje"), arheološko iskopavanje 2001. godine

6. OTKUPI, DONACIJE, PRIKUPLJANJE GRAĐE

Za povremene otkupe Ministarstvo kulture izdvojilo je =50.000,00 kn, a kako je ponuda dosta intenzivna Muzej je još izdvojio =9.278,00 kn.

Planirani otkupi realizirani su prema Prijedlogu plana programa za 2001. godinu, a ovdje treba izdvojiti veći broj razglednica gradova i sela Slavonije i Baranje (priprema za monografiju), dvadesetak etnografskih predmeta iz Vuke i Brođanaca, te nekoliko predmeta Odjela umjetničkog obrta (staklo i porculan).

Za planirane otkupe Ministarstvo kulture je izdvojilo još 7.600,00 kn.

Od ostalih otkupa treba istaknuti:

1. Dvije brončanodobne sjekire iz Brijesta,
2. Čizme, čurdija i kožušak iz Duboševice,
3. Francuska medalja posvećena Lavoslavu Ružički,
4. Spavaća i dnevna soba iz 40-tih godina 20. st.,
5. Srebrni stolni sat izrađen oko 1890. god.,
6. Servis za vodu (vrč plus šest čaša), 1909. god.,
7. Secesijska kaljeva peć,
8. Tiskarski stroj iz prve polovice 20. st.,
9. 50-tak etnografskih predmeta iz Duboševice i Jelisavaca.

Iz donacija treba istaknuti:

1. Oštećena srebrna fibula iz vremena seobe naroda (istočnogotska?) - dar Ivana Bračevca,
2. Keltski srebrni novac, rimski srebrni novac i veća količina sitnog rimskog brončanog i bakrenog novca (238 komada), plus nekoliko ugarskih novčića - darovao Ivan Bračevac,
3. Ulomak rimske vojničke diplome - dar Ivan Bračevac,
4. 27 knjiga numizmatičke literature - dar British museum-a,
5. Veća količina obiteljskih predmeta - dar Vere Gerard-Šipošić,
6. Foto i kino tehnika - darovi Ladislava Kellera i

Sl. 9 Secesijska kaljeva peć, kraj 19. - početak 20. st.

Ivana Zubeka,

7. 62 različita etno-predmeta,
8. Haljina i modni pribor iz 30-tih godina 20. st.,
9. Torbica i cipele iz 60-tih godina.

7. STRUČNA LITERATURA

Iako niti u 2001. godini Muzej nije dobio posebna sredstva za nabavku stručne literature, iz vlastite zarade izdvojio je značajna sredstva za kupovinu temeljne

stručne literature. Ukupno je utrošeno =63.359,00 kn.

Prema podacima Knjižnice otkupljeno je 285 primjeraka, a darovano 679 primjeraka.

Zamjenom je pristiglo 488 primjeraka, a kao obvezni primjerak 215 komada, što ukupno čini 1.667 novoprispjelih primjeraka.

U Hemeroteku je pristiglo 405 primjeraka, od čega otkupom 27, darom 252, zamjenom 25, a kao obvezni primjerak 101 komad.

8. OSTALA REDOVITA DJELATNOST

a) Knjiga ulaska i Knjiga inventara

Prema tromjesečnim izvještajima kustosa u Knjigu ulaska upisano je 1.311 upisa, odnosno 4.731 predmet. Najveći dio ovih upisa, odnosno predmeta čine predmeti Etnografskog odjela, Knjižnice i Tehničkog odjela.

Inventirano je ukupno 1.554 predmeta, a najveći dio upisan je u Numizmatičkom odjelu, odnosno Povijesnom odjelu.

b) Stručni i znanstveni skupovi, projekti i stručne ekskurzije

Stručni djelatnici Muzeja Slavonije aktivno su sudjelovali u radu niza stručnih i znanstvenih skupova, odnosno realizaciji različitih muzejskih i zajedničkih znanstvenih projekata u drugim institucijama. Postala je uhodana praksa da se posjećuju izložbe i muzeji u zemlji i inozemstvu.

Mogu se istaknuti:

1. IX. Znanstveni simpozij: Nijemci i Austrijanci u kulturnom krugu;
2. Memorijal Dore Pejačević;
3. Muzej Mimara - Međunarodni znanstveni skup: Baština, turizam i razvoj;
4. Godišnji skup Hrvatskog etnografskog društva;
5. Seminar: Primjena geofizičkih metoda u arheologiji, Zagreb.

Djelatnici Muzeja posjetili su niz izložbi i muzeja te su aktivno sudjelovali i u brojnim etno-manifestacijama (muzeji u Višegradu i Veszpremu, velika izložba o Benediktincima u Mađarskoj-Panonhalma).

Posebice treba istaknuti projekat Etno-muzeja u Topolju u koji je Muzej, odnosno Etnografski odjel aktivno uključen.

c) Razno

1. Broj registriranih posjetitelja u 2001. godini iznosio je 5.483, a uzimajući u obzir otvorenja i neevi-

dentirane posjete okvirna procjena iznosi cca 6.000 posjetitelja;

2. HRT Zagreb snimila je niz zapaženih i vrlo kvalitetnih emisija o zbirkama Muzeja Slavonije (Fototeka, Zbirka stakla, Zbirka medalja i dr.);

Mogu se istaknuti i neke radio emisije kao što su o numizmatici, uskrsnim običajima i dr.;

d) Stručno usavršavanje (magisteriji i doktorati)

Do 2001. godine od 13 visokoobrazovanih stručnjaka dva su magistra i jedan doktor znanosti.

U 2001. godini jedna djelatnica je magistrirala, a još četiri djelatnika imaju upisani poslijediplomski studij. Jedna djelatnica priprema doktorsku disertaciju.

U 2001. godini jednoj djelatnici dodjeljeno je stručno zvanje višeg knjižničara.

II. PROGRAMSKA DJELATNOST

1. OBNOVA I SANACIJA MUZEJSKIH ZGRADA

Nakon boravka ministra kulture dr. Atuna Vuića u Muzeju Slavonije 2000. godine i sagledavanja problema oko obnove muzejskih zgrada doznačeno je =300.000,00 kn interventnih sredstava za nastavak započete obnove. S preostalim sredstvima, izdvojenim krajem 1998. godine, bilo je moguće nastaviti adaptaciju dijela prostora predviđenog za budući stalni postav. Radi se o prostoru cca 150 m² na prvom katu zgrade broj 6, odnosno istočno krilo koje gleda na Franjevačku ulicu.

Ovi prostori nekadašnje Trgovačke kuće najvećim dijelom su vjerojatno služili kao veliko skladište, a naknadno su pregrađeni dok je stubište bilo zazidano i izvan funkcije.

Muzej je u ovim prostorima imao depoe Odjela knjižnice, Odjela umjetničkog obrta i Povijesnog odjela. Nakon iseljenja srušen je pregradni zid i drveni podest, a ova velika prostorija povezana je sa susjednom manjom koja se nalazi u zgradi broj 6, te se na taj način napravio spoj s nekadašnjim stalnim postavom na prvom katu zgrade broj 6. Otvaranjem stubišta napravljen je logičan spoj s ranije uređenim prizemljem zgrade broj 5, odnosno sa dijelom stalnog postava u prizemlju zgrade broj 6.

Na taj način je napravljen logičan kružni tok kroz cijeli budući stalni postav. Uređena je i spomenuta manja prostorija u zgradi broj 6, instalirana je suvremena i originalno dizajnirana rasvjeta, a prezentirani su i nađeni ostaci nekadašnje sjeverne fasade Gradskog magistrata i natpisi na drvenim gredama.

Do instaliranja novog stalnog postava, ovi prostori služiti će za povremene izložbe, predavanja, koncerte, promocije i sl., a već nakon otvorenja ovdje je postavljen i dio izložbe "Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka".

Za ove radove ukupno je utrošeno cca =385.000,00 kn.

Sl. 10 Nova dvorana preuređena za potrebe budućeg stalnog postava (NJ. e. Francis Bellanger, veleposlanik Republike Francuske razgleda izložbu "Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka", siječanj 2002. god.)

Značajna sredstva utrošena su i na održavanje zgrade, kao i na uređenje radnih prostora.

Ovdje treba posebice istaknuti uređenje glavnog stubišta u zgradi broj 6, značajne izmjene u Lapidariju rimskih kamenih spomenika, kompletno uređenje kuhinje i kancelarija Arheološkog odjela - Pododjela prapovijesti, Povijesnog i Etnografskog odjela.

Veći zahvati obavljani su na krovovima zgrada broj 5 i 6 (izmjena limarije - radi loše izvedbe na dvadesetak je mjesta prokišnjavalo), izmjena crijepa i popravci konstrukcije.

Instalirana je sigurnosna protupožarna sklopka koja u slučaju požara isključuje struju iz kompletnog Muzeja, obnovljene su pumpe na toplotnoj podstanici, a izmjenjen je i dio električnih instalacija (vodovi, utičnice, ormarić).

U sklopu priprema za otvaranje izložbe "Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka" velik dio muzejskog prostora je oličen uz popravke drvenarije i dr.

U ove zahvate utrošeno je cca =340.000,00 kn.

U sklopu projekta obnove osječke Tvrde započeto je uređenje svih vanjskih fasada i drvenarije zgrada broj 5 i 6 na Trgu sv. Trojstva.

U 2001. godini predviđeno je za ove poslove =800.000,00 kn, a radove financira Ministarstvo kulture

Sl. 11 Privremeni, neuvjetni depo u koji je odlukom Gradskog poglavarstva preseljen velik dio vrijedne bibliotečne građe

Republike Hrvatske, odnosno Uprava za zaštitu kulturne baštine-Konzervatorski odjel u Osijeku.

2. OPREMA

Početni snažni zamah u nabavci najnužnije opreme za depoe i zaštitu muzejskih predmeta potpuno je prestao, a priliv građe je svake godine sve veći i ponovno postoji realna opasnost da Muzej u skoroj budućnosti bude pretrpan nesređenim, nezaštićenim i neobrađenim predmetima.

Muzej je iz vlastitih sredstava ulagao i u nabavku opreme:

1. Digitalni foto aparat, color printer i "tzv. pržilica" (za izradu CD-a)
Uz ranije kupljeni scanner stvoren je manji sustav za izradu i deponiranje fotodokumentacije vezane uz predmete;
2. Fotoaparat i adapter "Olympus" (digitalni mikro i makro fotografski sustav) za potrebe Prirodoslovnog odjela;
3. Zatvorene police za deponiranje Zbirke stakla i porculana;
4. Metalne knjižne police;
5. Metalni sigurnosni ormar;
6. Specijalni zastori za stalnu izložbenu dvoranu;
7. Različiti manji aparati i oprema (usisivač, mobilni, sanitarna oprema, arheološka oprema, arhivska oprema i dr.);

8. Mjerni instrumenti vlage (termohigrometri).

Ukupno je utrošeno cca = 105.000,00 kn.

Posebice treba izdvojiti izradu deset specijalno dizajniranih vitrina i panoa za potrebe izložbi "Zbirka stakla Muzeja Slavonije" i "Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka" koje su predviđene za stalnu uporabu.

Ukupno je utrošeno za vitrine i paneoe cca =94.000,00 kn.

3. IZLOŽBENA DJELATNOST

Od većih izložbenih projekata koje je Muzej planirao za 2001. godinu zapravo nije realiziran niti jedan ("Narodna nošnja u zbirka Muzeja Slavonije" i "Ružica grad").

Ipak su u 2001. godini postavljene i otvorene dvije vrlo značajne izložbe. Izložba "Zbirka stakla Muzeja Slavonije 19.-20. st." otvorena je na početku 2001. godine i zapravo je zaostatak iz programa 2000. godine. Ove iznimno bogate zbirke prezentirane su u djelomično adaptiranoj dvorani za stalne izložbe (uređen parket, okrećeni zidovi, nove specijalne rolete, preuređen predprostor), a posebno su dizajnirane i izrađene vitrine. Tiskan je vrlo kvalitetan i opsežan katalog u boji, a izložba je bila vrlo dobro posjećena i medijski istaknuta (TV serijal "Iz riznice hrvatskih muzeja").

Pored sredstava Ministarstva kulture u iznosu od =100.000,00 kn znatna sredstva u ovu izložbu uložio je i Muzej Slavonije.

Sl. 12 Dio postava izložbe "Zbirka stakla Muzeja Slavonije 19.-20. st."

Projekat "Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka" pod pokroviteljstvom HAZU- Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, pripreman je nekoliko godina, a rezultirao je opsežnom izložbom i kvalitetnim katalogom. U realizaciji su pored Muzeja Slavonije sudjelovali i Državni arhiv u Osijeku, Uprava za zaštitu kulturne baštine-Konzervatorski odjel u Osijeku i Galerija likovnih umjetnosti u Osijeku.

U Muzeju Slavonije na cca 250 m² izloženo je preko 260 predmeta od čega najveći dio u novouređenom prostoru na prvom katu zgrade broj 5. Pored velikog broja uzvanika na otvorenju posjet izložbi je iznimno velik, a ocjene o značaju i vrijednosti predmeta, odnosno načinu prezentacije vrlo su dobre. Legende su izrađene na dva jezika, a drugi dio izložbe (arhitektura, slikarstvo, kiparstvo, nadgrobni spomenici) prezentiran je u Galeriji likovnih umjetnosti u Osijeku.

Katalog-monografija tiskan je dvojezično (hrvatski i njemački) s kvalitetnim ilustracijama u boji opsežnim kataloškim jedinicama.

Za Međunarodni dan muzeja 18. svibnja izložen je dio restaurirane građe (drvene mete, sakralne drvene skulpture, dvije drvene vaze iz 18. st.).

Istom prigodom organiziran je umjetnički Happening - Smrt posljednjeg Mohikanca u kojem je desetak mladih, akademski obrazovanih umjetnika iz Zagreba i Osijeka interveniralo na fasadama muzejskih zgrada prije njihove obnove.

I već stalna izložba "Blago Muzeja Slavonije" postupno doživljava promjene, jer se dio osjetljivog materijala mora zamijeniti, dok se dio građe koja je posuđena ili na restauraciji privremeno zamjenjuje novim izlošcima. Neki segmenti ove izložbe su potpuno

Sl. 13 Akademski slikar Domagoj Sušac intervenira na južnoj fasadi zgrade br. 6

Sl. 14 "Napad" umjetnika tzv. Paint-ballom na fasadu zgrade br. 5

uklonjeni radi obnove i novih projekata (Tehnički odjel, dio Odjela umjetničkog obrta).

U prostoru Dječjeg vrtića "Mak" - Ostaci rimske arhitekture održane su dvije izložbe udruge mladih likovnih umjetnika Graddonji ("Božić u Osijeku"), odnosno izložba likovnih umjetnika iz Vinkovaca ("Erotigon").

Muzej je sudjelovao sa svojom građom u projektima drugih muzeja i srodnih ustanova ("Hrvati i Karolinzi"-gostovanje Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika Split u Brescii; Izložba "Pučka pobožnost" u Etnografskom muzeju Zagreb; 120. godina hrvatske pčele u Zagrebu; Otvorenje HT centra u Osijeku-prigodni postav).